

Planprogram
for utarbeidelse og revidering av
kommuneplanens samfunnsdel for
Sør-Aurdal kommune 2017 - 2029

Vedtatt 23.02.2017

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	s. 3
2. Planprogram	s. 4
3. Kommuneplan	s. 5
3.1 Kommuneplan	s. 5
3.2 Kommuneplanens samfunnsdel	s. 5
3.3 Forholdet til kommunal planstrategi	s. 6
4. Formålet med kommuneplanarbeidet	s. 7
5. Planprosessen	s. 8
5.1 Tidsskjema	s. 8
6. Medvirkning	s. 10
6.1 Lovpålagt krav	s. 10
6.2 Samfunnet	s. 10
6.3 Politisk	s. 11
6.4 Administrasjonen	s. 11
7. Behov for utredning	s. 12
8. Overordnede føringer	s. 14
8.1 Statlige føringer	s. 14
8.2 Regionale føringer	s. 15

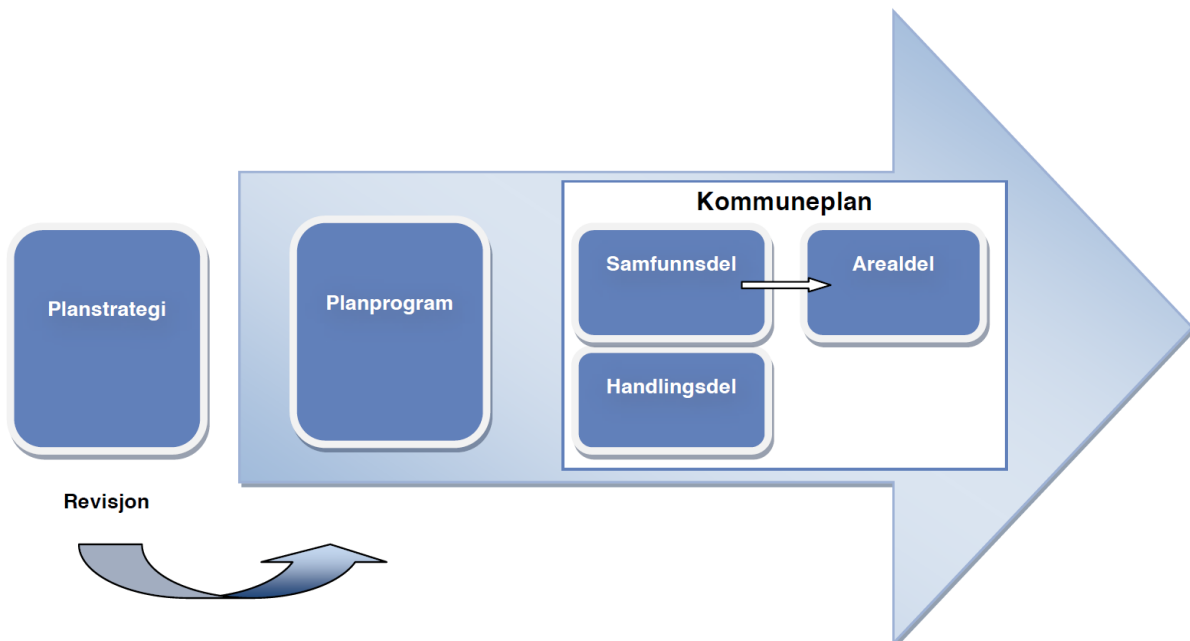
1. Innledning

Jamfør plan- og bygningsloven § 11-1 skal alle kommuner ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel og en arealdel. Gjeldende kommuneplanens samfunnsdel for Sør-Aurdal kommune ble vedtatt av kommunestyret den 19.06.2008, etter tidligere plan- og bygningslov. Gjeldende arealdel ble vedtatt 16.09.2010, etter ny plan- og bygningslov.

I gjeldende planstrategi for Sør-Aurdal kommune 2016-2020 er det vedtatt at kommuneplanens samfunnsdel skal revideres, og at arbeidet med dette skal påstartes vinteren 2016 / 2017. Det legges opp til at arbeidet med samfunnsdelen tar cirka ett år, og at planen blir vedtatt i utgangen av 2017.

I henhold til plan- og bygningsloven § 4-1 skal det utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. I veilederen for kommuneplanprosessen, samfunnsdelen, utgitt av Miljøverndepartementet, pekes det på at planprogrammet skal omfatte følgende hovedpunkter:

- Formålet med planarbeidet
- Planprosessen med frister og deltakere
- Opplegg for medvirkning
- Beskrivelse av hvilke alternativ som vil bli vurdert
- Behovet for utredninger

Illustrasjonstegning – Planprogram (veileder for kommuneplanprosessen, miljøverndepartementet, 2012).

2. Planprogram

Et planprogram er det første steget i arbeidet med kommuneplan, og kan beskrives som en plan for planarbeidet. Planprogrammet skal blant annet klargjøre formålet med planarbeidet, avklare rammer og premisser for den videre prosessen og gjøre rede for medvirkning. Plan- og bygningsloven § 4-1 stiller følgende krav til planprogram:

§ 4-1 Planprogram

For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra kravet om planprogram for reguleringsplaner.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.

Dersom berørte regionale og statlige myndigheter på grunnlag av forslag til planprogram vurderer at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn, skal dette framgå av uttalelsen til forslaget til planprogram.

Dersom planen kan få vesentlige miljøvirkninger i en annen stat, skal planmyndigheten sende forslag til program for planarbeidet til berørte myndigheter i denne staten til uttalelse.

3. Kommuneplan

3.1 Kommuneplan

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument og gir rammer for utvikling av kommunesamfunnet og forvaltningen av arealressurser. Kommunal planlegging skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver.

Jamfør plan- og bygningsloven § 11-1 omfatter kommuneplanen en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanen skal ta utgangspunkt i det planbehov som er pekt på i den kommunale planstrategien. Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp i de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommunelovens § 44 kan inngå i handlingsdelen. I Sør-Aurdal er det den årlige økonomiplanen som utgjør kommuneplanens handlingsdel / økonomiplan.

3.2 Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal være et verktøy for kommunens helhetlige planlegging. Samfunnsdelen har to hovedinnretninger:

- Kommunesamfunnet som helhet
- Kommunen som organisasjon

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen vektlegge viktige utfordringer knyttet til samfunnsutvikling og synliggjøre de strategiske valg kommunen tar. Spesielt viktig er dette for sentrale samfunnsforhold som folkehelse, barn og unge, integrering, næringspolitikk, m.m.

Kommuneplanen skal videre synliggjøre utfordringer, mål og strategier for kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel skal gi overordnede mål for sektorenes planlegging og retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i den kommunale virksomheten.

§ 11-2 Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen. Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private. Kommunedelplaner for temaer eller virksomhetsområder skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig.

3.3 Forholdet til kommunal planstrategi

Kommunal planstrategi for Sør-Aurdal kommune 2016-2020 ble vedtatt av kommunestyret den 27.10.2016. Jmfør plan- og bygningsloven § 11-1 skal kommuneplanen ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien. Planstrategien er viktig for kommuneplanleggingen, ettersom den er første ledd i kommunens langsiktige samfunnsplanlegging. I planstrategien er det redegjort for utfordringer, muligheter og utviklingstrekk, og det er vurdert hvilke planer som skal prioriteres utarbeidet og / eller revidert i perioden 2016-2020. En nylig vedtatt planstrategi er et godt grunnlagsdokument for revideringen av kommuneplanens samfunnsdel.

Det informeres samtidig om at det er i samfunnsdelen at kommunen beskriver hvilke mål og delmål som skal prioriteres videre. Dette vil danne rammer for handlingsdelen og gi innspill til arealdelen.

4. Formålet med kommuneplanarbeidet

Formålet med planarbeidet er å utarbeide en ny samfunnsdel for perioden 2017-2029, som tar stilling til *langsiktige utfordringer, mål og strategier* for samfunnsutviklingen og tjenestetilbudet i Sør-Aurdal kommune. Det er videre et mål at den reviderte planen skal være *overordnet, kortfattet og brukervennlig, og ha tydelige visjoner og målsettinger*.

Det normale er å planlegge en kommuneplan for 12 år (langsiktig del), og det er derfor årene 2017-2029 er foreslått. Samtidig vil kommuneplanen bli vurdert hvert 4. år gjennom planstrategien.

Kommuneplanens samfunnsdel er, sammen med kommuneplanens arealdel, kommunens overordnede styringsdokument. Det er derfor viktig at det gjøres en omfattende og solid jobb med denne. Visjoner og målsettinger i gjeldende kommuneplanens samfunnsdel skal gjennomgås og vurderes. Med bakgrunn i politiske og administrative erfaringer eller anbefalinger, skal revisjonsønsker eller forslag til nye mål, strategier og prioriteringer vurderes innarbeidet i den reviderte samfunnsdelen. Sammenslåing av plantema / utfordringer på tvers av tjenesteområder / sektorer, bør også gjennomgås.

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er det naturlig at det vil komme opp flere alternativer som må vurderes sammensatt og overordnet. Eksempler på problemstillinger er: Hvordan skal vi snu kommunens befolkningsutvikling? Hvordan kan kommunen bli enda mer attraktiv for næringsutvikling? Hvordan skal og kan kommunen bidra til å sikre likeverd for alle?

Ved utarbeidingen av den reviderte samfunnsdelen, legges det opp til to prosessmål:

- Planarbeidet skal ha god forankring i kommunen, både politisk og administrativt.
- Det skal legges opp til en bred medvirkning med innbyggere, næringsliv og organisasjoner.

Hovedmålsettinger og prioriterte tema for utarbeidelsen av revidert kommuneplanens samfunnsdel (2017-2029) vil bli diskutert og vurdert av kommunestyret i februar 2017. De vurderte hovedmålsettinger og prioriterte tema vil da ligge til grunn for videre arbeid, sammen med retningslinjene i planprogrammet (, slik som blant annet tidsskjema og medvirkning).

5. Planprosessen

5.1 Tidsskjema

I tidsskjemaet nedenfor legges det opp til at arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skal gjennomføres og sluttføres innen utgangen av 2017. Å gjennomføre en omfattende prosess i en såpass konsentrert periode, er en utfordring både for kommunestyret som «eier» planen, men også for medvirkende og bidragsyttere eksternt og internt. Kapasiteten på planavdelingen er i tillegg liten. Kommunen er blant annet i gang med en ny kommunedelplan for Bagn, samt reguleringsplan for Bagn sentrum (Fossvangområdet), og vil i tillegg få mange reguleringsplaner til behandling blant annet som følge av vedtatt kommunedelplan for Teinvassåsen / Søbekksæter. Det er likevel nyttig og viktig at arbeidet ikke dras for langt utover i tid, slik at fokuset ikke blir borte med en så viktig plan.

Planprosessen foreslås gjennomført som en åpen og inkluderende prosess, i samsvar med intensjonene i plan- og bygningsloven. Følgende foreløpige tidsskjema med aktiviteter foreslås:

Tidspunkt	Aktivitet	Kommentar
22.11.2017	Behandling i formannskapet	Todelt vedtak: 1) Oppstart av planarbeid 2) Utsending av planprogram på høring minst 6 uker
Januar 2017	Administrasjonen – behandling av innkomne merknader og justering av planprogram	
Januar / februar 2017	Behandling i formannskapet og kommunestyret	Fastsettelse av planprogram – vedtak
Februar 2017	Kommunestyret – gruppearbeid	Gruppearbeid i forbindelse med oppstart av arbeidet med samfunnsdelen
Februar – juni 2017	Gruppearbeid og møter i lederforum, eldrerådet og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	Tema: Kommuneplanens samfunnsdel. Utfordringer, mål, visjoner, tjenester.
Mars / april 2017	Åpne grendemøter med innbyggere, lag og organisasjoner (i Reinli, Bagn, Leirskogen, Begnadalen og Hedalen). Møte med næringslivet.	Informere om planarbeidet. Temaer til diskusjon.
Innen juni 2017	Utarbeide utkast til formannskapet	
Juni 2017	Formannskapet	Drøfting av utkast
August 2017	Behandling i formannskapet	Første gangs behandling av forslag til kommuneplan
August – oktober 2017	Offentlig ettersyn av planforslag	
Oktober 2017	Plan- og utredningsarbeid	Vurdering av innkomne merknader og evt. innsigelse.
November / desember 2017	Behandling i formannskapet og kommunestyret	Vedtak av kommuneplanens samfunnsdel

Det påpekes at avvik i tidsskjemaet kan forekomme. Det kan være fornuftig med flere gruppearbeid, flere møter med lederforum, politiske organ, lag og foreninger, osv. Slike avvik må tas underveis i planarbeidet der det er hensiktsmessig og fornuftig.

6 Medvirkning

6.1 Lovpålagt krav

Medvirkning i planlegging er et krav i plan- og bygningsloven:

§ 5-1 Medvirkning

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.

Kommuneplanarbeidet er en arena der politikere og ledere / administrasjonen kan møte innbyggere, lag og organisasjoner og næringsliv for å diskutere fremtidig utvikling i kommunen. Det er derfor viktig at prosessen med å revidere kommuneplanen blir en åpen prosess med god informasjon og medvirkning fra både innbyggere, næringsliv, foreninger, politikere og administrasjonen. Det forestående planarbeidet er en fin mulighet for innbyggere og folkevalgte i kommunen til å diskutere utfordringer og muligheter, og bidra til å sette langsiktige mål for Sør-Aurdal kommune. Videre er det også viktig med innspill fra offentlige myndigheter og nabokommuner og samarbeidskommuner.

Offentlig innsyn i planprosessen sikres gjennom følgende høringer:

- Forslag til planprogram legges ut til høring i 6 uker samtidig med varsel om oppstart av planarbeidet.
- Forslag til revidert kommuneplan legges ut til høring i minimum 6 uker.
- (Kunngjøring av vedtatt planprogram og vedtatt kommuneplanens samfunnsdel.)

6.2 Samfunnet

Alle vedtak i formannskapet eller kommunestyret (høringer og kunngjøringer) vil bli annonsert i avisa Valdres. Samtidig vil dokumentene som et minimum bli lagt ut på Sør-Aurdal kommunes hjemmeside, og annonsert i sosiale medier. Det vil bli sendt ut brev til foreninger, næringsliv, offentlige myndigheter og andre interesserte ved høring av planprogram og planforslag. Dokumenter vil også være tilgjengelig i resepsjonen på kommunehuset.

Det legges opp til åpne folkemøter i alle grendene vinteren / våren 2017, for å informere om planarbeidet og diskutere visjoner og fremtiden for Sør-Aurdal kommune. Saksbehandler for revideringen av kommuneplanens samfunnsdel kan også nås på telefon, e-post eller ved oppmøte på kontoret ved spørsmål eller innspill til planarbeidet.

Det er grupper i samfunnet som ikke vil kunne følge standardopplegget for medvirkning. Vi ser det derfor som viktig å varsle sentrale foreninger og organ, slik som blant annet eldreråd, rådet for mennesker med nedsatt funksjonshemming, innvandrertjenesten, og kommunens representant for å ivareta barn og unge sine interesser.

6.3 Politisk

Overordnet er det kommunestyret som eier arbeidet med kommuneplanen. Kommunestyret vedtar planprogrammet og den endelige kommuneplanen. Formannskapet fungerer som en styringsgruppe

for arbeidet, og innstiller til kommunestyret og legger planprogrammet og kommuneplanen ut på høring.

Et av målene med kommuneplanens samfunnsdel er å sikre en god politisk forankring av planen slik at den kan bli et styrende politisk dokument, som blir brukt som et grunnlag for utvikling i kommunen. Derfor er det viktig med en bred og inkluderende politisk prosess i forbindelse med utarbeidingen av planen. I forslag til tidsskjema er det lagt inn gruppearbeid med kommunestyret tidlig i prosessen, og drøfting av utkast med formannskapet ved utarbeiding av forslag til revidert samfunnsdel. I tillegg er det formannskapet eller kommunestyret som vedtar eller legger planforslag til høring. Det vil underveis i planarbeidet vurderes, sammen med ordfører, om det er nødvendig og hensiktsmessig med flere politiske gruppearbeid / diskusjoner, for eksempel under dialogkonferansen.

6.4 Administrasjonen

Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres. Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel vil derfor være en viktig arena for samordning mellom den enkelte sektors utfordringer og prioriteringer. Underveis i planarbeidet vil det være nødvendig med flere møter med rådmann, tjenesteledere / administrasjonsledere og eventuelt andre innenfor administrasjonen for å diskutere utfordringer, erfaringer, målsettinger og felles, overordnede problemstillinger. Den enkelte tjenesteleder / avdelingsleder kan vurdere om det er hensiktsmessig eller nødvendig å gjennomføre interne prosesser innenfor sine tjenesteområder. Det er den enkelte tjenesteleder / avdelingsleder som i så fall må dra i gang denne prosessen.

7. Behov for utredning

Vedtatt planstrategi for Sør-Aurdal kommune 2016-2020 vil fungere som et av flere grunnlagsdokument i arbeidet med revideringen av kommuneplanens samfunnsdel. I gjeldende planstrategi er det redegjort for flere tematiske utfordringer, muligheter og utviklingstrekk i Sør-Aurdal kommune. Disse vil fungere som et viktig grunnlag for problemstillinger og diskusjonsemner for å vurdere langsiktige mål i kommuneplanens samfunnsdel. Samtidig er også statistikker fra SSB et viktig grunnlagsdokument, sammen med blant annet gjeldende kommuneplaner, regionale og nasjonale føringer, kommunens folkehelseoversikt, Kostra, barnetråkk (i forbindelse med kommunedelplanen for Bagn), i tillegg til en bred medvirkning. Listen er ikke uttømmende.

Følgende temaer er belyst i kommunal planstrategi for Sør-Aurdal kommune 2016-2020:

- Befolkningsutvikling og sammensetning
- Levekår og folkehelse
- Næringsliv og sysselsetting
- Bosettingsmønster og boligbygging
- Skole og barnehage
- Helse og omsorg
- Miljø og klima
- Transport og infrastruktur
- Samfunnssikkerhet og beredskap

I tillegg kom det inn innspill til planstrategien om universell utforming, som også vil bli belyst i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

I veilederen til kommuneplanprosessen (utgitt av Miljøverndepartementet) pekes det videre på at planprogrammet for samfunnsdelen skal avklare nødvendige utredninger for de langsiktige arealbehov, miljømessige utfordringer, utfordringer knyttet til universell utforming, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon, for sektorene og for utvalgte målgrupper.

Med utgangspunkt i temaene som skal belyses (fra planstrategien), vurdering av gjeldende kommuneplanens samfunnsdel, og de formål som er foreslått i dette dokumentet, vurderes det at utredninger for areal, miljø, universell utforming og mål og strategier vil bli dekket. Punktvis presiseres dette likevel noe:

- **Arealbehov:** Kommuneplanens arealdel ble vedtatt etter ny plan- og bygningslov i 2010. Arealdelen oppleves som fortsatt aktuell og fremtidsrettet. Det er i planstrategien vedtatt at det er viktigere å prioritere andre arealplanoppgaver nå, slik som kommunedelplan for Bagn, i stedet for å revidere hele arealdelen. Det vil likevel være naturlig å se arealdelen i sammenheng med samfunnsdelen og ta en ny vurdering av dette i forbindelse med planarbeidet.
Det vil bli utarbeidet et eget delkapittel i den reviderte samfunnsdelen, med overordnede føringer for hvordan kommunen ønsker å disponere sine areal.
- **Miljømessige utfordringer:** Arbeid med revidering av kommunedelplan for energi- og klima står oppført i vedtatt planstrategi i årene 2017 og 2018. Temaet er likevel overlappende og

vil overordnet bli gjennomgått i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Temaet er også noe utredet i planstrategien under kapitlet «utviklingstrekk og utfordringer» (miljø og klima), og det vil blant annet tas utgangspunkt i disse utviklingstrekkene ved utarbeidingen av kommuneplanen.

- Universell utforming er et overlappende tema som vil gjennomgås i flere ledd i planarbeidet.
- Mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon, for sektorene og for utvalgte målgrupper, favner bredt. Innhenting av informasjon vil derfor også skje bredt, både gjennom gjeldende kommuneplan, overordnede lover, forskrifter og føringer, kommunens planprogram, folkehelseoversikten, kommunens økonomiplan, statistikker (SSB), men også gjennom medvirkning. I kapitlene 4, 5 og 6 er det redegjort for formålet med planarbeidet, tidsskjema og medvirkning, som alle angår mål og strategier for kommunesamfunnet.

8. OVERORDNEDE FØRINGER

8.1 Statlige føringer

8.1.1 Nasjonale forventninger

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging ble vedtatt ved kongelig resolusjon 12.06.2015. Dette er et forventningsdokument som regjeringen utarbeider hvert 4. år, og som skal legges til grunn i arbeidet med regionale og kommunale planstrategier og planer. Hensikten er å gjøre planleggingen mer forutsigbar og målrettet.

De nasjonale forventningene samler mål, oppgaver og interesser som regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger særlig vekt på i planleggingen i årene som kommer. Forventningsdokumentet er retningsgivende for regional og kommunal planlegging, men ikke bestemmende. Fylkeskommunene og kommunene har ansvar for å finne helhetlige løsninger, der lokale forhold og lokalpolitiske interesser og hensyn ivaretas, sammen med nasjonale og viktige regionale interesser.

Regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging deles inn i følgende områder:

- Gode og effektive planprosesser
- Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder

Fylkesmannen i Oppland har i «kommunebilder 2015» identifisert følgende hovedutfordringer for fylket ut fra de nasjonale forventningene:

- Folketallsutvikling og demografi
- Næringsutvikling og sysselsetting
- Kompetansebehov

- Klimatilpasning og samfunnsikkerhet
- By- og tettstedsutvikling
- Interkommunalt samarbeid
- Kommunereform

8.1.2 Statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal og transportplanlegging

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal og transportplanlegging ble vedtatt 26.09.2014. Hensikten med retningslinjene er å oppnå samordning av bolig-, areal- og transportplanleggingen, og bidra til mer effektive planprosesser. Retningslinjene skal bidra til et godt og produktivt samspill mellom kommuner, stat og utbyggere for å sikre god steds- og byutvikling.

8.2 Regionale føringer

Med regional menes i denne sammenhengen fylkeskommunen.

Regional planstrategi er det eneste lovpålagte dokumentet som fylkeskommunen skal utarbeide, og er derfor omfattende. Den regionale planstrategien skal komme frem til en samlet og akseptert forståelse av hvilke hovedutfordringer fylket står ovenfor de nærmeste årene. Dette skal være grunnlag for å skape regional utvikling som innebærer en helhetlig og ønsket samfunnsutvikling innenfor regionen.

Gjeldende planstrategi for Oppland 2016-2020, «Mulighetenes Oppland i en grønn framtid», ble vedtatt 15.06.2016. Prioriteringsområder i denne planen er, som i forrige regionale planstrategi, nærings- og stedsutvikling, kompetanse og samferdsel. Fokusområdet er et grønt Oppland.

Andre regionale planer som er førende for Sør-Aurdal kommune er:

- Fylkesplan 2005-2008, Mulighetenes Oppland
- Regional plan for samfunnsikkerhet og beredskap 2014-2017
- Regional plan for klima og energi 2013-2024
- Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland, vedtatt 15.06.2016
- Regional plan for folkehelse 2012-2016